

Euskal Herriko Ahotsak
ahotsak.com

Xebastiana Agirre Telletxea

*Lezo, Gipuzkoa
(1927)*

Aurkibidea

Biografia

Lezoko Kale Nagusiko
Hondargain etxean jaio zen.
Aita etxe horretakoa zuen;
ama, berriz, nafarra zen,
jostuna. Lehendabiziko
urteetan aiton-amonekin bizi
izan ziren. Ama gazterik hil
zen eta aita ataundar batekin
berriro ezkondu zen; orduan
aitona-amonak utzi eta beste
etxe batera joan ziren
bizitzera, han beste seme bat
izan zuten. Baratzea zuten
etxe ondoan, baita animalia
batzuk ere. Txerrikumeak
hazten zituzten gero
Errenteria-Oreretako harakin
bati saltzeko. Aita lanbidez
mekanikoa zen, itsasontzien
motorrak konpontzen zituen.
Zazpi urtera arte Agustina
Lizarazu andereñoarekin ikasi
zuen Xebastianak euskaraz;
gero ordea, zazpi urtetik
aurrera, herriko eskola
publikoan ikasi zuen
gaztelaniaz. Eskola utzi
zuenean, Errenteria-
Oreretako legamia-fabrikan
hasi zen lanean. Josten ere
ikasi zuen, eta galtzak egiten
zituen etxean kanporako.
Elias Salaberria, Lezoko
pintore famatuaren
bizilaguna zen Xebastiana eta
askotan egoten zen
pintorearen estudioan.
Eliasek pintatutako euskal
senar-emazteen koadrorako
Xebastiana izan zen
emakumea pintatzeko
modelo beste mutil gazte
baten ondoan. Pintorearen
aurrian jarri eta modelo
egoteko arratsalde batzuk
libratzeko baimena eskatu
behar izan zuen fabrikan.
1945. urtean ezkondu zen
Xebastiana Errenterian bizi
zen nafar batekin. Bi seme-
alaba dituzte. Oso kantuzalea
da.

Zintak

LEZ-002

- **Proiektua:** Euskal Herriko Ahotsak
- **Elkarrizketatzailea(k):** Etxeberria, Idoia - Zabala, Edurne
- **Data:** 2009-10-15
- **Iraupena:** 80 min
- **Euskarria:** Bideo digitala
- **Kodifikatzailea:** Etxeberria, Eider

LEZ-029

- **Proiektua:** Euskal Herriko Ahotsak
- **Elkarrizketatzailea(k):** Zabala, Edurne
- **Data:** 2009-11-23
- **Iraupena:** 44 min
- **Euskarria:** Bideo digitala
- **Kodifikatzailea:** Etxeberria, Idoia

Pasarteak

1. Eskola handiko gizona zen aita

- **Erref:** LEZ-002/006
- **Iraupena:** 0:01:07. **Hasi:** 00:03:45. **Bukatu:** 00:04:52
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

Laburpena:

<p>Aita mekanikoa zen, doitzailea. 1914an, Andonegin aritu zen lanean, Pasai San Pedron. Han, barkuen motorrak konpontzen zituen. Eskola handiko gizona zen.</p>

Transkripzioa

-Zertan ite zun lana aitak?

-Atta zen mekanikua. Ajustadorea. Ta aittu zen lanian milla ta betzirehun ta hamalabian, aittu zen lanian, esto... "Astilleros Luzuriaga". Luzuriaga ez. Andonegi!

-Andonegi.

-San Pedron. Pasai San Pedron.

-A...

-Pasai San Pedron. Bai. Aittu zen han. Ta itten zittun baporian motorrak zeatu, konpondu. Osea... Itten zizun. Ta geo bea, bee baporiakin, ateratzen zen puntatik aurea, zea, pruebak ittea.

-Oseake beak probatu iten zun baporía.

-Bai, bai, bai, bai, bai... Ta geo, gañea, zuen ofiziyua biño eskola ere haundiya zuen.

-Bai, bai, bai...

-Eskola haundikua zen. Bai. Nik aita maite-maitia nuen.

-Asko...

-Bai.

2. Lezoko lehengo dendak

- **Erref:** LEZ-002/008
- **Iraupena:** 0:00:56. **Hasi:** 00:05:51. **Bukatu:** 00:06:47
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Herria, azpiegitura » Herri-antolaketa » Merkataritza, dendak (kokapena)

Laburpena:

<p>Lezoko lehengo dendak aipatzen ditu.</p>

Transkripzioa

-Ta geo dendanak, esango dizut /esangoizut/, zuten "Jakuanea" denda bat. Bestia "Sofi y Ana". Ta geo plazan zien ba... zea, esto..."Manuel Enea", zea zen, taberna. Geo "Gure Borda"'de bai. Plazan. Gurutze Santuko plazan, hoiek. Ta geo, Donibane kalia zen "Narxixa"; "Narxixa Enea" denda. Ta geo beste bat zen... Zubitxon! Zubitxon'de bai. Lopeteginak. Lopeteginak zuten, bai, bazien denda... bai... geo... esangi dizut /esangoizut/. Ez. Taberna zean: "Jauregialde". Donibane kalia. Beste... Taberna. Taberna zan, bai.

3. Agustina Lizarazuri buruzko oroitzapen onak

- **Erref:** LEZ-002/009
- **Iraupena:** 0:01:06. **Hasi:** 00:06:47. **Bukatu:** 00:07:53
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Hezkuntza » Maisu-maistrak

Laburpena:

<p>Agustina Lizarazu izan zuen maistra. Oso maistra ona zen, asko maite zituen umeak. Haren oroitzapen onak ditu.</p>

Transkripzioa

-Ze mouzko maistra zan Agustina Lizarazu?
-Ona. Zoragarriya. Oi! Ze amon ona zen!...
-Ona zen...
-Amona, bai. Maitte zigun! Nola, nola!
-Ez zen haserretzen... [...]
-Ez, ez, ez, ez, ez, ez zen haserretzen. Ni nintzen trebe xamarra.
-Zu?
-Bai. Trebe xamarra nitzen, bai... Ta geo leyua... Itturriya ikusi dezute, honea heldu [zeatela...]
-Bai, bai.
-Pues horrea ematen zuen leyuak. Eta nik hartzen nittun netzako lagunak. Eta eamate gendun arratsaldian txokolatia ta ogiya. Eta "nocilla" bezela abian txehe-txehe in ta han leyuan. Ta "biño ze ai zea, Sebastiana?" esaten zitten Agustinak. "Ze ai zea?"-ta... "bai... goxo-goxo jaten!" ta han, eta bee ondoa ekartzen zitten!
-Orduan zu bere gustokua ziñan, ez?
-Bai, bai, bai... Oso oroigarriak die.

4. Aitarekin eta eskolan ikasitakoak

- **Erref:** LEZ-002/010
- **Iraupena:** 0:01:25. **Hasi:** 00:07:53. **Bukatu:** 00:09:18
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Hezkuntza » Ikasgaiak eta ikasmateriala
- Familia eta harremanak » Lagunartea eta familia » Etxeko giroa

Laburpena:

<p>Irakurtzen eta idazten, aitarekin ikasi zuen. Eskolan zer ikasten zuten azaltzen du: alfabetoa, dotrina... Ikasteko, abestu egiten zuten. Dena euskaraz ikasten zuten.</p>

Transkripzioa

- Ta irakurtzen ta idazten ikasi zenun beakin o?...
 - Aitakin.
 - Aitakin ikasi zenun...
 - Bai, bai, beakin abezedayua, dena ikasi genun.
 - A, abezedayua...
 - Bai, abezedayua. Bai, dena. Hantxen eukitzen zuen bee tablero bat, eta hantxen, zean, esto, makil luze batekin, hantxen joaten giñen, ta denak hola, ta beak...
 - Letrak...
 - Beak bai. Letrak bai. "A", "b", "c", "d", ... hoik denak, lehenbiziko... zea hoyek. Biño, dotriña dena... dotriña ez, oraziyuak itten genittun, ikasi, beakin.
 - Eta etxeko lanak ta hola ematen zizkizuten?
 - Ez, ttikiyak giñen orduan!
 - A, ttikiak ziñaten
 - Lau urte, lau urte, Lau o bost urte... Zazpi urte arte ibili nitzen beakin.
 - Bai, bai, bai, bai... Ta kuadernua ta hola erabiltzen zenuten?
 - Ez, ez, ez, ez...
 - Ez zenuten erabiltzen...
 - Ez, abestu bezela itten genun, dena...
 - Kantak...
 - Bai. Beakin.
 - Goatzen dittuzu, beakin ikasitako kantak?
 - Ez. Ez naz oroitzen. Kantak ez... Abestu, abestu, zeak itten genittun, abezedayuanak eta hoyek abesten genittun.
 - Ya...
 - Ta gero, zeak, oraziyuak: 'Aita guria'-ta, 'Salbia'-ta... Hoiek denak zien dotriña ttikikuak, esaten geniyon bezela. Bai...
 - Eta euskeraz erakusten zun dena?
 - Dena, dena, dena...
 - Dena euskeraz iten [zun].
 - Bai, bai, bai... Dena euskeraz, bai.

5. Legamia-fabrikako lana

- **Erref:** LEZ-002/011
- **Iraupena:** 0:02:06. **Hasi:** 00:09:18. **Bukatu:** 00:11:24

- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Ekonomia eta industria » Emakumeak lan-munduan (etxetik kanpo)
- Ekonomia eta industria » Lan-prozesuak

Laburpena:

<p>7 urterekin, goiko eskolara joan ziren. Mutilek eta neskek aparte ikasten zuten. 14 urterekin, eskola bukatu eta fabrikan hasi zen lanean, legamia egiten. Hango lan-prozesua azaltzen du.</p>

Transkripzioa

- Ta gero, goiko eskolara esan dezu pasa ziñatela...
- Goiko eskola, bai, ya bai. Ta han in genun, ba, lehemizikua, neskak neskakin. Mutillak mutillakin zien, goiko eskolan. Eta lehemizikuan, pues, ya irakurtzen-ta hasi giñen, ta geo bigarrenian, ya han esku-lanan'de bai, itten genun, ta han ya leziyua-eta ematen ziguten. Ta geo hirugarrenian, hamalau urte arte, gehio.
- Ya. Oseake ibili ziñan hamalau urte arte.
- Hamalau urte arte, bai.
- Ta gero, eskola bukatu eta gero? Ikasten segitu zenun beste zerbatte o?...
- Ez. Orduan, orduan ez zen holakoik. Gaur bezela.
- Ta ze iten zenuten ba eskola bukatuta?
- Fabrikan.
- A, fabrikan.
- Hamalau urtekin hasi nitzan.
- Hamalau urtekin...
- Hamalau urtekin.
- Ta nun hasi ziñen?
- Leamia itten zuten fabrikan. Hor nola zaldiyak?
- A, bai, bai... Errenderin.
- Hor zen. Lezo ta Errenteiya da. Biena da.
- Bai, muga dago.
- Muga, bai. Lezo'de partia badu ta Erreteriak'e bai. Eta hor. Leami fabrikan.
- Ta ze iten zuten? Esan dezu?
- Leamiya.
- Legamiya...
- Leamiya. "Levadura"?
- A bai...
- "Levadura", bai. Zen, esto... "Alcoholera". "Alcoholera"-ko enpresa zan. Ta hor...
- Ta ze lan iten zenun han?
- Ba, iten zuten, zea, leami hoi... Zien, esto... trozuak. Eta geo makinan, botzen zuten, ta ateratzen zen, ta gero moztu ta kilo erdiko zea, paketiak. Eta guk itten genittun, zeatu, "empaquetadoras".
- A...
- Bildu. Eta...
- Ta "empaquetadoras" emakumiak ziñaten hor...
- Emakumiak, emakumiak giñen, bai. Eta geo kajetan sartu, kajetan, haiek, enpaketatu ta... hartan. Bai.
- Oseake eskola bukatu ta ya lanian hasten ziñeten.
- Lanian.

6. Kale nagusiko giro alaia

- **Erref:** LEZ-002/015
- **Iraupena:** 0:02:09. **Hasi:** 00:14:32. **Bukatu:** 00:16:41
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Herria, azpiegitura » Herri-antolaketa » Kaleak, plazak
- Familia eta harremanak » Lagunartea eta familia » Jolasak

Laburpena:

<p>Neskak eta mutilak elkarrekin ibiltzen ziren jolasean. Ume asko bizi zen kale nagusian, eta oso giro alaia egoten zen. Orduko denborapasak eta jolasak gogoan ditu. Sokasaltoko kanta abesten du.</p>

Transkripzioa

- Ta ze ibiltzen ziñaten, neska ta mutillak denak batea jolasten?
- Bai. Neskak gehienian neskakin ibiltzen giñen, biño baita mutillak'e. Ta zen kali hau alaya! Eske haur asko zen hemen. Haur asko zen.
- Ta ibiltzen ziñaten'e bai beste kale o beste auzotakuakin batea jolasian?
- Ez. Gurutze Santuko aurrian ibiltzen giñen. Hor soka-saltuan. Bazen Gure Bordako semia, Joxe Juan izena zuna ta harrek lokarriya haundi bat jartzen zuen, soka, eta han denak. Ta harrek esaten zunian "zu sokai ematen", zu eon bihar dezu /bihartzu/. Oso zea zen. Aintzen ziun-ta, biño, han ibiltzen giñen denak jolasten! Bai.
- Ta ze abesten zenuten, soka-saltuan?
- Ba... "Haria, [mataza, mataxa], loria..." ta salto, ta salto, ta salto... Bai. Hoi goatzen naz. Hoi goatzen naz.
- Ta bazenituzten hola soka-saltoko kanta gehio? Izango zian, ez?
- Ez naz goatzen hoi. Erdaldunak bai, orduan erderaz ta aitzen zien, biño... Hoi, zean, soka-saltokua hoi genun. Denak jarriko giñen, illaran, denak, eta txandan-txandan, ta salto. Ta itten bagenun galdu, hala! Sokai ematea. Bai. Jolastu asko. Asko. Eta geo itsasua jeisten zenian, hemen bihian, e, marea jeisten zenian, e, hartu harriyak eta itxiak iten aitzen giñen. Itxia balitzake bezela. Harriyak, jarri harriyak, eta hau sukaldia, hau gela, eta hola aitzen giñen.
- Bai, txabolak bezela...
- Bai. Eta geo hartzen genittun belarrak. Eta belarrak, berriz, zien saltzeko. Bat dendariya. Ta harrek saltzen zittun ta gu joaten giñen harrena erostea. Ta holako jolasketa politak genittun.
- Politik, bai.
- Bai, bai, gu hola ibiliyak gea.

7. Kaian harrapatutakoa, etxera

- **Erref:** LEZ-002/016
- **Iraupena:** 0:02:55. **Hasi:** 00:16:41. **Bukatu:** 00:19:36
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Familia eta harremanak » Lagunartea eta familia » Umetako kontuak
- Itsasoa » Arrantza motak » Harraldeko arrantza

Laburpena:

<p>Kaian, baziren txalupak, eta Xebastianak arraunean ikasi zuen. Arrainak

harrapatzen ibiltzen ziren beraiek. Txirlak eta arrainak biltzeko teknikak azaltzen ditu. Harrapatutakoa etxera eraman eta jan egiten zuten.</p>

Transkripzioa

- Ta hemen izango zian ba txalupak eta, o itsasontziak o kaia...
- Bai. Bai, bai, bai... Kaia, bai, bai. Txalupak bazien. Bai. Ta motorak'e bai, osea, txalupak, arraunian ikasi nuen nik.
- A bai?
- Bai. Ta juten giñan ta arraiak hor bertan harrapatzen genittun.
- Arraiak?
- Arraiak. Holaxeko pantxuak eta txitxarruak. Marisma zen hoi dena... Dena itsasua. Eta...
- Hori izango zan marea iyotzian, ez?
- Marea iyotzian, bai, bai. Geo, marea jeisten zenian, zenittun almejak, txirlak, "leituak" esaten genion bezela... zien. Bai.
- Ta nola hartzen zenituzten almejak eta txirlak eta...
- Altxurrakin juan, altxur txiki batekin, ta atxurtu, ta ateratzen zien.
- Ateratzen zien...
- Bai.
- Eta arraňak eta arrantzatzeko?
- Amuakin. Amuakin. Eamaten genun lokarri bat, jarri amua muturrian, ta batelatik bota, ta taka! Asko izaten zen arraia, hemen.
- Baño amua hutsik ez zan eongo?
- E? Ez, ez! Arrai puskak o jartzen geniyan.
- Arrai puskak.
- Bai. Eta geo, zen beste zea bat, astillero bat, "Baraderos" deitzen zitzaion orduan. Puntalen. Hau zen, ayeka hau, kaia.
- Kaia.
- Ta hua, berriz, puntala deitzen zioten.
- Hor eskuin aldea.
- Eskuin aldea, bai. Nola do... Zea...
- Liburutegiya?
- Liburutegiya ta, horren azpi aldian zen. Eta han, esto... itsasua jeisten zenian, zen, zea bat bezela... esto... Zurriolan nola da, uain ez naz goatzen momentu hontan... Espigoia bezela! Eta juten giñan hara, hartu ontzi batzuek, eta "xipoi" bat, "xipo" bat, zea, hola makilla bezelako... xipotx bat! Eta zirikatu zulotan, ta karramaruak ateratzen zien. Bai... Eta karramaru haiek egosita zien zoragarriyak jateko. On-onak.
- Oseake harrapatutakua jan iten zenuten...
- Jan... bai, bai, bai, bai, bai! Ordun ura garbiya zen ta... Bai.
- Ta zenbat urtekin ibiltzen ziñaten hor hola karramarrotan ta...
- Pues... Hamar o hamaika, hamabikin...
- Lagun artian?
- Lagunartian jeisten giñen ta, ibiltzen giñen...
- Ta etxean gustoa hartzen zituzten?
- Bai! Guen zera zen, eskolatik atera ta orduan ez zen beste zeeik, hola ibiltzia, jostaketan, eta holako gauzak [...].

8. Txerria prozesioaren atzetik

- **Erref:** LEZ-002/018
- **Iraupena:** 0:01:23. **Hasi:** 00:20:20. **Bukatu:** 00:21:43
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Erlijioa » Ohiturak eta bizimodua » Eliza giroko ospakizunak » Aste Santua
- Ohiturak eta bizimodua » Kontakizunak eta sinesmenak » Anekdotak, kontakizunak

Laburpena:

<p>Lehen baratzeak eta sagardiak zeuden Lezon. Behin, Aste Santuko prozesioa zela, txerri batek etxetik alde egin, eta prozesioaren atzetik joan ziren.</p>

Transkripzioa

- Hemen, hola, lapurretak, sagarrondak-eta, horrelakua bazeuden? Hola, arbolak eta hola, baserriak-ta, hemen inguruan...

- Bai, bai, bai. Dena. Atze alde hoi dena baratzak. Ez zen kamiyoik. Nee aitonan ta amonan baratza'de hor zen. Itxe horren puska. Eta geo kamiyoa in zuten biño dena baratzak ta sagardiak. Oso polita zen. Oso polita.

- Osea, etxe bakoitzak bazun bere baratza.

- Bai, bai, bai. Eta esaten dizut /esateizut/, hau, ze, hemengo ondoko etxekua'de, gertatu zen behin batian, zea, zeak zakazkin, horko bizilagunak: txerriak. [...] Ta Aste Santua zan. Ta prozesiyua hemen iten zan, beti. Zea, Aste Santuko prozesiyua. Eta zer da, ta atia erekiya utzi, ta jende dena prozesiyun zijuena, txerrieken atzetikan. Bai, hala gertatu zan. Ze farrak... U! Hoik farrak in genittun!

- Bai. Holako...

- Oseake txerriak kalea atera zian...

- Kalea atera zien, ta prozesioan atzetikan! Holako... Holako gauzak! Bai. Oso polita zan hau. Oso polita. Ta oso kale alaia.

9. 1957ko legearekin, ezkontutako emakumeek lanik ezin egin

- **Erref:** LEZ-002/020
- **Iraupena:** 0:00:47. **Hasi:** 00:22:48. **Bukatu:** 00:23:35
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Familia eta harremanak » Sexua eta generoa » Genero berdintasuna
- Ekonomia eta industria » Emakumeak lan-munduan (etxetik kanpo)

Laburpena:

<p>Ezkondu arte, legamia-fabrikan aritu zen lanean. 1957an, legea jarri zuten, emakumeek ezkondu ostean lanik egin ezin zutela esaten zuena.</p>

Transkripzioa

- Josten ikasten aittu ziñan Errenteiyan...

- Bai, bai, bai, Errenteiyan.

- Ta fabrika lanian'e bai: legami-fabrikan.

- Bai, bai, bai.

- Ta hor zenbat denbora eon ziñan fabrikan?

- Ezkondu arte.

- Ezkondu arte.

- Orduan etorri zen legia, emakumiak etxea. Berrogeita hamazazpiyan.

- Berrogeita hamazazpiyan.

- Milla ta beatzirehun ta berrogeita hamazazpiyan. Ta hamabost urte in nittun, eta orduan legia etorri zen, esaten dizuten bezela, emakumiak etxea. Geo berriro, hasi zien, legia etorri zen, ya emakumiak lanea. Biño lehenotikan denak emakume denak lanea juaten zien, ezkondata'de. Lezotikan asko. Asko.

10. Olibet gaileta-fabrikako gaileta bila

- **Erref:** LEZ-002/021
- **Iraupena:** 0:01:45. **Hasi:** 00:23:35. **Bukatu:** 00:25:20
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Politika » Gerraostea eta Francoren diktadura » Ekonomia gerraostean
- Lantegiak » Ekonomia eta industria » Gipuzkoako lantegiak » Bidasoa Behereko lantegiak

Laburpena:

<p>Lehen, inguruan zer fabrika zeuden aipatzen du. Olibet gaileta-fabrikan, puskatutako gailetak kanpoan uzten zituzten, jendeak har zitzan. Poltsiko handidun arropak janzen zituzten, ahal bezain gaileta gehien eramateko.</p>
<p>

Transkripzioa

- Eta noa juten zian lanea, Errenteira asko?
- Bai. Errenteira ta Lezon. Zien hemen, zea zen, osea, enpresa asko zien. Lantegi asko zien. Zen, ya Errenteira guazela, Lezoko partian, zen galletera Pakers. Geo, Alkoholera. Estazioko parean do hoi. Estaziyoa baakizu.
- Bai...
- Zaldiyak esan dizuten hortan.
- Bai.
- Geo, Olivet. Galletas Olivet. Torre hoyek nola die?
- Bai.
- Hoi. Eta emakumiak, hor, Lezokuak asko aitzen zian. Horrea juten giñen galletan billa. Eta galletak, puskatuak, geatzen zienak, iten zittuzten bolsa urdin batzuek, Olivet jartzen zutenak. Eta emakume bat Lezokua, zen, kali hontakua, enkargada zena, izena zuna Estefania. Eta esaten zigun beti - gu neska kozkorrak eta galletan billa ta- : "Bueno, ekarri zea, soñekuak biño poltsiko haundiyakin, e!" Ta puskatuak izaten zittuzten eta ez zittuzten saltzen... Haiek poltsikotan sartzen [...]. Ta paxientxiak'e bai, holako zeak zien, galletak. Bai. Ematen ziguten. Oliveten. Olivete oso zea zen...
- Bai, inportantia.
- Inportantia zan. Bai.
- Baño, edozeiñek ez zula aukera, hola, galletak eta...
- Bai, bai, bai. Hala. Ta geo Errenteiyan, Errenteiyan industria asko, zea... Asko zen. Fabrika asko zan.

11. Emakumeen lan-baldintzak

- **Erref:** LEZ-002/022
- **Iraupena:** 0:02:13. **Hasi:** 00:25:20. **Bukatu:** 00:27:33
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Ekonomia eta industria » Emakumeak lan-munduan (etxetik kanpo)
- Ekonomia eta industria » Lan-baldintzak

Laburpena:

Emakumeek fabrika lan egiten zutenean, ordu asko sartzen zituzten lanean. Ez zuten jaiegunik izaten, eskari handia baitzegoen. Orduko jornalak eta lan-baldintzak aipatzen ditu. 1957an, ezkonduko emakumeek lanik egin ezin zuten legea atera zenean, emakume horiek lana utzi behar izan zuten.

12. Lezoko jaietako bisitak eta lanak

- **Erref:** LEZ-002/024
- **Iraupena:** 0:02:35. **Hasi:** 00:28:40. **Bukatu:** 00:31:15
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Aisia » Jai-giroa » Herriko ospakizunak

Laburpena:

Lezoko jaiak non eta noiz ospatzen zituzten aipatzen du. Orduan, Hondarribiko gazteak etortzen ziren oinez, musikarekin. Gogor egin behar izaten zuen lan Xebastianak.

13. Gaztetako dantzak

- **Erref:** LEZ-002/027
- **Iraupena:** 0:01:33. **Hasi:** 00:33:44. **Bukatu:** 00:35:17
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Aisia » Kultura » Dantza

Laburpena:

Kontzeju azpian, gaztetan, dantza asko egiten zuten igandero-igandero. Dantza-taldean ibilitakoa da Xebastiana.

14. Herrian beti euskaraz

- **Erref:** LEZ-002/030
- **Iraupena:** 0:00:39. **Hasi:** 00:37:38. **Bukatu:** 00:38:17
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Euskara » Euskararen egoera

Laburpena:

Beti euskaraz egin izan dute herrian. Familia erdaldunek ere euskaraz ikasi zuten. Goiko eskolan, erdara ikasi behar izan zuten.

15. Lezo txikia zeneko garaia

- **Erref:** LEZ-002/031
- **Iraupena:** 0:01:35. **Hasi:** 00:38:17. **Bukatu:** 00:39:52

- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Familia eta harremanak » Herriko giroa » Herriaren nortasuna
- Herria, azpiegitura » Herri-antolaketa » Aldaketak eta arazoak

Laburpena:

Gerra garaian, ez zen jende asko joan kanpora. Lezo txikia zen garai hartan. Lehen, gehienak familiakoak ziren herrian. Kanposantu zaharra eta berria aipatzen ditu. Orain, asko handitu da Lezo.

16. Gabonak Lezon

- **Erref:** LEZ-002/032
- **Iraupena:** 0:01:43. **Hasi:** 00:39:52. **Bukatu:** 00:41:35
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Erljioa » Ohiturak eta bizimodua » Eliza giroko ospakizunak » Gabonak

Laburpena:

Santa Krutz jaiak ziren nagusi herrian. Baina, Gabonetan ere ospakizunak izaten ziren. Lezoko kaleen antolaketa lehen nolakoa zen eta zer aldaketa izan diren aipatzen du.

17. Lehengo orrazkera batzuk

- **Erref:** LEZ-002/039
- **Iraupena:** 0:01:45. **Hasi:** 00:49:24. **Bukatu:** 00:51:09
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Jantzi eta orraztu » Orrazkerak

Laburpena:

Lehengo orrazkerei buruz hitz egiten du: trentzak, "a lo garçon", permanentea...

18. Elizako kanta abesteko ohitura zuten etxean

- **Erref:** LEZ-002/043
- **Iraupena:** 0:02:09. **Hasi:** 00:56:16. **Bukatu:** 00:58:25
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Familia eta harremanak » Lagunartea eta familia » Etxeko giroa
- Ohiturak eta bizimodua » Kanta » Bestelako kanta

Laburpena:

Aitari asko gustatzen zitzaion kantatzea. Elizako abestiak kantatzen zituzten gehienbat. Lo hartu aurretik, errezoak egiten zituzten.

19. Lezon industriak ekarritako aldaketak

- **Erref:** LEZ-002/045

- **Iraupena:** 0:02:07. **Hasi:** 00:59:33. **Bukatu:** 01:01:40
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Euskara » Euskararen egoera
- Herria, azpiegitura » Herri-antolaketa » Aldaketak eta arazoak

Laburpena:

Xebastianak beti hitz egin izan du euskaraz Lezon. Euskara oso garrantzitsua da beretzat. Duela 60 bat urte hasi zen jendea kanpotik etortzen. Pixkanaka, herria handitzen joan da. Herrian izandako aldaketak aipatzen ditu.

20. Umetako sorgin-kontuak eta jolasak

- **Erref:** LEZ-002/049
- **Iraupena:** 0:02:12. **Hasi:** 01:06:10. **Bukatu:** 01:08:22
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Kontakizunak eta sinesmenak » Ipuinak, mitoak eta istorioak
- Familia eta harremanak » Lagunartea eta familia » Umetako kontuak

Laburpena:

Umetan, sorgin-kontuak kontatzen zizkieten. Jaizkibelen betizuak izaten ziren; haiek ikustean, korrika jaisten ziren. Gaintxurizketan, sorgina bizi omen zen.

21. Elias Salaberria margolaria

- **Erref:** LEZ-029/001
- **Iraupena:** 0:02:23. **Hasi:** 00:00:00. **Bukatu:** 00:02:23
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Familia eta harremanak » Herriko giroa » Pertsonaia ezagunak
- Lanbideak » Artistak

Laburpena:

Lezoko Elias Salaberria margolariari buruz hitz egiten du. Senitartekoak ziren, eta asko joaten zen haren etxera. Etxe hartan zein bizi ziren.

22. Salaberria margolariaren koadroak

- **Erref:** LEZ-029/002
- **Iraupena:** 0:04:35. **Hasi:** 00:02:23. **Bukatu:** 00:06:58
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Familia eta harremanak » Herriko giroa » Pertsonaia ezagunak
- Lanbideak » Artistak

Laburpena:

Elias Salaberria margolariaren koadroak. Elkanoren lehorreratzea zuen margotuta. Harri jasotzailearen margolana. Berari ere erretratua egin zion: estudiora joan zen lau arratsalde, 20 urterekin, posatzera; lantegiko jabeari

baimena eskatu zion. Lorategia zuten eta bi zakur. Ezkontzeko esan zion Salaberriak, ez neskazahar geratzeko. Eta ezkondu zen, bai.

23. Salaberriak bera ere margotu zuen

- **Erref:** LEZ-029/004
- **Iraupena:** 0:02:24. **Hasi:** 00:07:01. **Bukatu:** 00:09:25
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Familia eta harremanak » Herriko giroa » Pertsonaia ezagunak
- Lanbideak » Artistak

Laburpena:

Salaberria margolariaren kontuak. Estudioa handia zen. Jendea joaten zen udan, Madrildik, eta bisitan joaten zitzaizkion. Bera agertzen den koadroan mutil bat ere badago, Oiartzungoa. Margolana erakusten du.

24. Izeba Mariaren denda; Lezoko dendak

- **Erref:** LEZ-029/006
- **Iraupena:** 0:02:39. **Hasi:** 00:10:30. **Bukatu:** 00:13:09
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Herria, azpiegitura » Herri-antolaketa » Merkataritza, dendak (kokapena)

Laburpena:

Izeba Mariak janari denda zuen (Lezoko Erreketxe baserrikoa). Osabak tailerra zuen, altzariak egiten zituen. Martzisanea zen beste janari denda bat. Urbanak ere denda zuen: Urbanania.

25. Pospolina izan zen

- **Erref:** LEZ-029/008
- **Iraupena:** 0:01:30. **Hasi:** 00:13:22. **Bukatu:** 00:14:52
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Aisia » Kultura » Dantza
- Politika » Jarrera politikoak » Alderdien egoitzak

Laburpena:

Kursaalera joaten ziren, pospolinetara. Zazpi urte zituen. Dantza egiten zuten: sagar dantza, zinta dantza... ez da kantuekin oroitzen. Batzokira joaten ziren entseatzera.

26. Hautzaroko Lezon, jolasean eta arrantzan

- **Erref:** LEZ-029/009
- **Iraupena:** 0:01:29. **Hasi:** 00:14:52. **Bukatu:** 00:16:21
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Familia eta harremanak » Lagunartea eta familia » Jolasak
- Herria, azpiegitura » Herri-antolaketa » Kaleak, plazak
- Itsasoa » Arrantza motak » Kostaldeko arrantza

Laburpena:

Lehengo Lezoren oroitzapen polita du. Kalea bizi-bizi egoten zen, denak jolasean. Kaian bainatzen ziren. Maria Luisa Salaberriak batela zuen; pantxoak eta txitxarroak harrapatzen zituzten.

27. Arraiketariak; arraina nola prestatu

- **Erref:** LEZ-029/010
- **Iraupena:** 0:01:38. **Hasi:** 00:16:21. **Bukatu:** 00:17:59
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Lanbideak » Batetik bestera zebiltzanak
- Ohiturak eta bizimodua » Elikadura » Jatekoa eta edatekoa

Laburpena:

9 urterako bazekien arraina nola garbitu. Donibanetik etorritako arraiketariei erosten zieten. Arrain motak aipatzen ditu. Oliotan egiten zituzten.

28. Lezoko sagardotegiak

- **Erref:** LEZ-029/011
- **Iraupena:** 0:01:11. **Hasi:** 00:17:59. **Bukatu:** 00:19:10
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Aisia » Taberna giroa » Sagardotegiak

Laburpena:

Lezoko sagardotegiak. 16 edo 17 izan ziren, bere aita gaztea zenean. Ataundarreanean zegoen bat. Handiena Alaietxen zegoen, Adrian Salaberriarena.

29. Agustina Lizarazurekin eta goiko eskolan

- **Erref:** LEZ-029/012
- **Iraupena:** 0:01:29. **Hasi:** 00:19:10. **Bukatu:** 00:20:39
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Hezkuntza » Eskola

Laburpena:

Agustina Lizarazu maistrarekin ikasi zuen dotrina, abesten, idazten... euskaraz. Zazpi urterekin goiko eskolara joan zen. Han erdaraz.

30. Sagardotegiko giroa eta sagardoa

- **Erref:** LEZ-029/013

- **Iraupena:** 0:03:09. **Hasi:** 00:20:39. **Bukatu:** 00:23:48
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Aisia » Taberna giroa » Sagardotegiak

Laburpena:

Sagardotegira pitxarrarekin joaten zen, zizarraren bila eta sagardo bila. Baina gizonezkoak joaten ziren bestela. Lezoko sagardotegiak aipatzen ditu. Salaberriarena zen handiena. Lanpernak jateko ohitura. Aiton-amonek urte guztirako sagardoa eramaten zuten etxera.

31. Beraneanteek bi pezeta eman zizkieten

- **Erref:** LEZ-029/015
- **Iraupena:** 0:03:06. **Hasi:** 00:23:56. **Bukatu:** 00:27:02
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Familia eta harremanak » Herriko giroa » Kanpoko jendearekin harremana
- Aisia » Oporrak

Laburpena:

Neskak eta mutilak aparte ibiltzen ziren. Udan Donostiara joaten ziren beraneanteak; dilijentzian joaten ziren Lezora. Santo Kristoa non zen galdetu zieten, eta azalpenen truke zilarrezko bi pezeta eman zizkieten. Goxokiak erosi zituzten diru harekin. Kaniketan jolasten tranpa egin zion behin batek, baina ez zen normalena.

32. Karramarrotan eta izkiretan; angulak

- **Erref:** LEZ-029/017
- **Iraupena:** 0:04:23. **Hasi:** 00:27:05. **Bukatu:** 00:31:28
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Itsasoa » Arrantza-kanpainak » Angulak
- Itsasoa » Arrantza motak » Harraldeko arrantza

Laburpena:

Lezoko kai ingurua nolakoa zen. Karramarrotan ibiltzen ziren. Salabardoak beraiek egiten zituzten (nola azaltzen du), eta izkiretan. Anguletara joaten zen jendea Oiartzungo erre kara, gauez.

33. Santakrutzak

- **Erref:** LEZ-029/019
- **Iraupena:** 0:01:09. **Hasi:** 00:31:55. **Bukatu:** 00:33:04
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Aisia » Jai-giroa » Herriko ospakizunak

Laburpena:

Santakrutzak nolakoak izaten ziren. Xexenak izaten ziren, sokamuturra. Baserriko tresnak saltzen zituzten goiko plazan.

34. Kandelak eta bertso-paperak

- **Erref:** LEZ-029/022
- **Iraupena:** 0:01:27. **Hasi:** 00:33:35. **Bukatu:** 00:35:02
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Aisia » Kultura » Bertsolaritza
- Ohiturak eta bizimodua » Erlijioa » Eliza giroko ospakizunak

Laburpena:

Gurutze Santurako kandelak saltzen zituen Kandelariak, Donibane kalean. Bertso-paperak saltzen zituen gizon batek. Aitak erosi egiten zituen, eta kantatu egiten zituzten, baina ez ditu gogoan.

35. Kale Nagusiko giro alaia II

- **Erref:** LEZ-029/024
- **Iraupena:** 0:01:12. **Hasi:** 00:35:12. **Bukatu:** 00:36:24
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Herria, azpiegitura » Herri-antolaketa » Kaleak, plazak
- Familia eta harremanak » Herriko giroa

Laburpena:

Igandero txistulariak joaten ziren Lezora, Donibanetik. Polentziren etxea aipatzen du; hantxe egiten zuten dantza, berak txistua jo bitartean.

36. Lezon egin dituzten aldaketak

- **Erref:** LEZ-029/026
- **Iraupena:** 0:02:48. **Hasi:** 00:36:56. **Bukatu:** 00:39:44
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Herria, azpiegitura » Herri-antolaketa » Aldaketak eta arazoak
- Iritziak » Antzinako bizimoduari buruzkoak

Laburpena:

Aldaketei buruz hitz egiten du. Pena ematen dio. Erretereria ere asko aldatu da. Belaontziak noraino iristen ziren. Uholdeak.

37. Gerrako zaurituak ikustera

- **Erref:** LEZ-029/029
- **Iraupena:** 0:02:26. **Hasi:** 00:40:46. **Bukatu:** 00:43:12
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Politika » Gerra zibila (1936-1939) » Gerran hildakoak eta zauritutakoak

Laburpena:

Gerrako oroitzapenak: zaurituak ikustera joaten ziren. Gurutze Santuan zegoen enfermeria. Gerrak aldaketa ekarri zuen, baina beraiek beti euskaraz aritu dira kolean.

Ahotsak.eus-eko edukiarekin sortutako dokumentu automatikoa.

2025-11-15

CC-by-sa | Ahotsak.eus

Badihardugu Euskara Elkartea

Markeskua Jauregia, 20600 Eibar

943121775 - ahotsak@ahotsak.com